

Rapport over de screening van ontwerpcertificaatsupplementen

Rapport over de screening van ontwerpcertificaatsupplementen

1 Situering

1.1 Aanleiding

De Algemene Raad van 27 november 2008 bracht een advies ten gronde uit over de certificaatsupplementen. De Vlor formuleert daarin heel wat voorbehoud over het voorstel van de overheid om de certificaatsupplementen op korte termijn te implementeren. De Raad staat wel achter het principe van de certificaatsupplementen en wil daarom verder meewerken aan de voorbereiding van de implementatie. De Vlor heeft daarom een beperkt aantal ontwerpcertificaatsupplementen gescreend die de overheid voor het volwassenenonderwijs ontwikkelde.

De bevindingen in dit rapport aan de overheid moeten steeds samen gelezen worden met het advies ten gronde van 27 november 2008.

1.2 Procedure

De commissie OVA was verantwoordelijk voor de aansturing van de proefscreening omdat ze het advies ten gronde heeft voorbereid en omdat ze het best geplaatst is om, op basis van de resultaten van de bevindingen van de sectorcommissies, de knelpunten verder uit te diepen en mogelijke oplossingen aan te reiken die het volwassenenonderwijs overstijgen.

Concreet maakte de commissie OVA een selectie uit de 80 ontwerpcertificaatsupplementen die de overheid ontwikkelde, gaf ze de sectorcommissies aandachtspunten mee voor de screening en formuleerde ze het ontwerp rapport.

De sectorcommissies (Voeding-Hotel en Mechanica-Elektriciteit-Kunststoffen) hebben de geselecteerde ontwerpcertificaatsupplementen besproken op 2 en 6 maart 2009. De vaste kern werd hiervoor uitgebreid met vertegenwoordigers van het volwassenenonderwijs en, in functie van de geselecteerde certificaatsupplementen, bijkomende vertegenwoordigers van de sectoren.

Omdat het over de screening van certificaatsupplementen voor het volwassenenonderwijs gaat, werd de Raad Levenslang en Levensbreed Leren geconsulteerd op 13 januari en 24 maart 2009.

Het Vast Bureau besliste op 23 april over de vrijgave van het rapport.

1.3 Selectie van de te screenen certificaatsupplementen

Uit inhoudelijke én pragmatische overwegingen koos de commissie OVA ervoor om certificaatsupplementen te screenen voor opleidingen die inhoudelijk verwant zijn met elkaar. Het gaat dan zowel over opleidingen van eenzelfde kwalificatieniveau (horizontaal verwant) als over opleidingen van een verschillend kwalificatieniveau (verticaal verwant). De screening van de certificaatsupplementen van verwante opleidingen zal efficiënter verlopen omdat er een aantal gemeenschappelijke competenties/modules zijn, het volstaat om de vertegenwoordigers van één specifieke sector uit te nodigen, ...

Selectie voor het studiegebied voeding:

- Grootkeukenmedewerker
- Grootkeukenhulpkok
- Grootkeukenkok
- Grootkeukenverantwoordelijke

Selectie voor het studiegebied mechanica-elektriciteit:

- Puntlasser
- Gassmeltlasser
- BMBE-lasser
- MIG/MAG-lasser
- TIG-lasser
- Buislasser
- Plaatlasser
- Hoeklasser

1.4 Selectie van de te screenen secties

De sectorcommissies moesten zich buigen over de secties 3 (beschrijving van verworven competenties) en 4 (reeks beroepen toegankelijk voor de houder van het certificaat). Dit is de kern van het certificaatsupplement en zou onderwerp kunnen zijn voor discussie omdat:

- er een vertaling gemaakt is van de opleidingsprofielen naar de ontwerpcertificaatsupplementen;
- de toegang tot de beroepen niet op voorhand werd afgetoetst met de sectoren.

Voor de secties 5 en 6 is het belangrijk dat er correcte en actuele informatie wordt opgenomen door de ontwikkelaars. Omwille van het technische karakter hebben de sectorcommissies deze secties niet gescreend. Met betrekking tot het niveau van het certificaat in sectie 5, heeft de Vlor in het advies ten gronde al aangegeven dat het noodzakelijk is hier het EQF-niveau toe te kennen zodra de kwalificatiestructuur geïmplementeerd is. Een tussentijdse vermelding van de ISCED-niveaus zou verwarrend werken.

2 Resultaten van de screening

2.1 Transparante methode als noodzakelijke voorwaarde

Tijdens de vergaderingen van de sectorcommissies bleek al snel dat het onmogelijk was de inhoud van de ontwerpcertificaatsupplementen en de opleidingsprofielen tot in detail af te toetsen. Omwille van het ontbreken van een transparante methode bij de ontwikkeling van de ontwerpcertificaatsupplementen, dienden de commissieleden zich te buigen over elke geformuleerde competentie. De discussies spitsten zich dan ook snel toe op een meer algemeen niveau.

In tegenstelling tot het secundair onderwijs, waar er geen specifieke eindtermen bestaan, is het, in afwachting van de kwalificatiestructuur, in het volwassenenonderwijs wel mogelijk om certificaatsupplementen te ontwikkelen. De opleidingsprofielen bieden hiervoor een goede basis. Omdat de bestaande opleidingsprofielen gemaakt zijn door verschillende instanties,

op verschillende momenten en met verschillende referentiekaders als basis, is het echter onmogelijk om een eenduidige methode voor te stellen.

Bij gebrek aan een eenduidige methodologie zal de ontwikkeling van de certificaatsupplementen op basis van de bestaande opleidingsprofielen een arbeidsintensief werk zijn. Daarnaast kan de context waarbinnen de opleidingsprofielen ontwikkeld werden en de context waarbinnen de certificaatsupplementen ontwikkeld worden, verschillen. Voor zowel de ontwerpcertificaatsupplementen voor de opleidingen met betrekking tot grootkeuken als die voor de verschillende lasopleidingen, is gebleken dat de opleidingsprofielen hierdoor zelf voorwerp worden van evaluatie. De elementen die worden aangebracht door de sectoren over een gewijzigde context zijn bijzonder waardevol voor de decretaal voorziene, driejaarlijkse evaluatie van de opleidingsprofielen. De screening van ontwerpcertificaatsupplementen moet zich echter toespitsen op de overeenkomst tussen de inhoud van het bestaande opleidingsprofiel en het ontwikkelde certificaatsupplement.

2.2 Opmaak en evaluatie van opleidingsprofielen aangrijpen

Bij gebrek aan een eenduidige methodologie, is het niet haalbaar om de bestaande opleidingsprofielen op een uniforme manier te vertalen naar certificaatsupplementen. De Vlor stelt dan ook voor dat de decretaale stuurgroep bij de ontwikkeling van nieuwe opleidingsprofielen of de aanpassing van bestaande opleidingsprofielen, meteen certificaatsupplementen ontwikkelt. Dit heeft als voordeel dat:

- er geen 'ruis' meer zit tussen de inhoud van een opleidingsprofiel en de inhoud van het certificaatsupplement omwille van een gewijzigde context;
- de ontwerpcertificaatsupplementen in één beweging met de ontwerpopleidingsprofielen geadviseerd worden door de Vlor.

De Vlor stelt daarom voor om de voorziene evaluatie van de opleidingsprofielen aan te grijpen om de certificaatsupplementen te ontwikkelen. Dit heeft als voordeel dat er een duidelijk tijdspad wordt uitgestippeld voor de implementatie van de certificaatsupplementen.

Voor de ontwikkeling van de certificaatsupplementen van opleidingsprofielen die naar aanleiding van een evaluatie niet aangepast dienen te worden, stelt de Vlor voor dat de decretaale stuurgroep de planning van de werkzaamheden bepaalt in overleg met de overheid. De Vlor vraagt om ook over deze ontwerpcertificaatsupplementen een advies uit te brengen.

Omdat de afstemming van de opleidingsprofielen op de referentiekaders een belangrijk gegeven is, vraagt de Vlor dat de inspectie bij de evaluatie van de opleidingsprofielen nagaat of er referentiekaders gewijzigd of toegevoegd zijn.

2.3 Hoe de verworven competenties omschrijven?

Uit de screening van de geselecteerde certificaatsupplementen is gebleken dat de verworven competenties (sectie 3) té vaag omschreven zijn. Daardoor zijn de verschillen tussen de verschillende certificaatsupplementen te beperkt en bieden ze weinig meerwaarde voor het doelpubliek: de werkgevers. Het perspectief van de werkgever moet steeds voor ogen gehouden worden bij de ontwikkeling van de certificaatsupplementen. Het certificaatsupplement moet dan ook als een zelfstandig document kunnen gelezen worden, los van het opleidingsprofiel.

De Vlor pleit er dan ook voor om zo weinig mogelijk competenties uit de basismodules op te nemen in de lijst met verworven competenties. De lijst met verworven competenties moet gebald zijn waardoor de belangrijkste competenties in het oog springen. Concreet betekent het dus dat de leerresultaten geformuleerd worden. Leerresultaten worden gedefinieerd als “een geïntegreerde omschrijving van wat een leerling zou moeten kunnen op het einde van een opleiding”¹.

Aangezien de verworven competenties in een bepaalde context aangewend worden, is het belangrijk de context waarbinnen de competenties werden verworven, te expliciteren. Vb. Als het gaat om het respecteren van richtlijnen met betrekking tot veiligheid, hygiëne, ... dient er, indien mogelijk, verwezen te worden naar de specifieke richtlijnen (vb. VCA, HACCP, ...).

2.4 Toegang tot het beroep specificeren

In sectie 4 van het certificaatsupplement worden de beroepen opgesomd waartoe een afgestudeerde toegang heeft.

In de toekomstige kwalificatiestructuur zullen de verwachtingen van de sectoren geformuleerd worden in de beroepskwalificaties. Aangezien deze beroepskwalificaties zullen gelden als specifieke eindtermen voor de onderwijskwalificaties, gaat de Vlor er van uit dat er geen bijkomende vereisten gesteld worden aan de houders van een studiebewijs. De beroepskwalificaties kunnen dus onverkort overgenomen worden in deze lijst².

3 Conclusie

De uitgebreide sectorcommissies die de ontwerpcertificaatsupplementen hebben bestudeerd, komen tot dezelfde conclusie als het advies ten gronde: de certificaatsupplementen kunnen pas ten volle geïmplementeerd worden als de kwalificatiestructuur geïmplementeerd is. Verworven competenties (sectie 3), toegang tot het beroep (sectie 4) en niveau van het studiebewijs (sectie 5) die nu tot discussie kunnen leiden, zullen in de toekomst eenvoudig afgeleid kunnen worden uit de kwalificatiestructuur.

Voor het volwassenenonderwijs is het mogelijk om, in afwachting van de kwalificatiestructuur, certificaatsupplementen te ontwikkelen. De Vlor stelt dan ook voor dat de nieuwe en aan te passen opleidingsprofielen systematisch vergezeld zullen worden van een certificaatsupplement. Dit is een efficiënte en haalbare manier om de certificaatsupplementen gefaseerd te ontwikkelen en in te voeren. Een implementatie van de certificaatsupplementen tegen het einde van het schooljaar 2008-2009 is dus ook in het volwassenenonderwijs niet haalbaar.

Tot slot vraagt de Vlor aan de overheid om een juridisch kader uit te werken voor de invoering van de certificaatsupplementen.

---

¹ Zoals gedefinieerd in het proefproject ‘Inschaling HBO-opleidingen’ dat door de Vlor werd uitgevoerd in 2008.

² Over de toegang tot beroepen formuleert de Vlor weldra een afzonderlijk advies (planning juni 2009).